

C/2023/1354

2023 12 1

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2023 m. spalio 4 d.

dėl reitingavimo pagal aplinkos, socialinius ir valdymo (ASV) kriterijus skaidrumo ir sąžiningumo

(CON/2023/30)

(C/2023/1354)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2023 m. birželio 13 d. Europos Komisija paskelbė pasiūlymą dėl Reglamento dėl reitingavimo pagal aplinkos, socialinius ir valdymo (ASV) kriterijus skaidrumo ir sąžiningumo ⁽¹⁾ (toliau – pasiūlytas reglamentas).

Europos Centrinis Bankas (ECB) nusprendė savo iniciatyva pateikti nuomonę dėl pasiūlyto reglamento. ECB kompetencija teikti nuomonę yra grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi, kadangi pasiūlytame reglamente yra nuostatų, turinčių įtakos 1) pagrindiniam Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) uždaviniui nustatyti ir įgyvendinti Sąjungos pinigų politiką pagal Sutarties 127 straipsnio 2 dalį, 2) ECB užduotims, susijusioms su kredito įstaigų prudencine priežiūra, pagal Sutarties 127 straipsnio 6 dalį ir 3) ECBS indėliui į tai, kad kompetentingos institucijos galėtų sklandžiai vykdyti savo politiką, susijusią su finansų sistemos stabilumu, kaip nurodyta Sutarties 127 straipsnio 5 dalyje.

Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmu sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Bendros pastabos

1.1. ECB palankiai vertina pasiūlytą reglamentą, kuriuo nustatomas bendras požiūris į reguliavimą siekiant padidinti ASV reitingavimo tinkamumą, sąžiningumą, skaidrumą, atsakomybę, gerą valdymą ir nepriklausomumą, taip prisidedant prie ASV reitingų skaidrumo ir kokybės. ECB labai palaiko pasiūlyto reglamento tikslą – nustatant su ASV reitingais susijusius skaidrumo reikalavimus ir ASV reitingų teikėjams taikomas veiklos organizavimo bei vykdymo taisykles padėti užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą, kartu siekiant aukštesnio lygio vartotojų ir investuotojų apsaugos ir geresnės ekologinio manipuliavimo bei kitų rūšių klaidingo informavimo prevencijos ⁽²⁾.

1.2. Pasiūlytas reglamentas yra Komisijos platesnės tvaraus finansavimo strategijos ⁽³⁾ sudedamoji dalis. Europos žaliajame kurse ⁽⁴⁾, Paryžiaus susitarime ⁽⁵⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119 (Europos klimato teisės aktas) ⁽⁶⁾ įtvirtintų tikslų pasiekimas priklauso nuo visų ekonomikos suinteresuotųjų subjektų ⁽⁷⁾ indėlio ir tam reikalingos reikšmingos investicijos, kurių didelę dalį turės suteikti privatusis sektorius ⁽⁸⁾. Tvarus finansavimas ir ypač pasiūlytas reglamentas šiuo atžvilgiu gali atlikti svarbų vaidmenį, suteikdami investuotojams galimybę nustatyti, kurios investicijos yra tvarios aplinkos požiūriu, bei koreguoti savo portfelius pagal savo pačių tvarumo prioritetus.

⁽¹⁾ COM(2023) 314 *final*.

⁽²⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 1 straipsnį.

⁽³⁾ Komisijos komunikatas dėl perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategijos (COM(2021) 390 *final*).

⁽⁴⁾ 2019 m. gruodžio 11 d. Komisija paskelbė savo komunikatą „Europos žaliasis kursas“; žr. COM(2019) 640 *final*.

⁽⁵⁾ Paryžiaus susitarimas, priimtas pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (OL L 282, 2016 10 19, p. 4).

⁽⁶⁾ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

⁽⁷⁾ Komisijos komunikatas dėl perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategijos (COM(2021) 390 *final*).

⁽⁸⁾ Taip pat žr. pasiūlyto reglamento aiškinamąjį memorandumą.

- 1.3. Tikimasi, kad pasiūlytas reglamentas pirmiau minėtais būdais prisidės prie tolesnės integruotos, tvirtos ir likvidžios Sąjungos žaliojo kapitalo rinkos plėtros, kartu bendriau skatinant kapitalo rinkų sąjungos kūrimo pažangą⁽⁹⁾. Kuriant brandžias ir integruotas Sąjungos žaliojo kapitalo rinkas, reikės imtis veiksmų kapitalo rinkoms sustiprinti, įskaitant didesnę priežiūros ir investuotojų apsaugos suderinimą. Šiuo atžvilgiu ECB palankiai vertina tai, kad Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijai (ESMA) bus pavesta vykdyti ASV reitingų teikėjų priežiūrą.

2. Pasiūlyto reglamento aktualumas ECB ir Eurosistemos tikslams bei uždaviniams

Su tvarumu susiję klausimai, ypač klimato kaita, gali turėti įtakos tam, kaip centriniai bankai vykdo savo įgaliojimus⁽¹⁰⁾, pirmiausia dėl jų aktualumo pinigų politikai, finansiniam stabilumui ir kredito įstaigų prudencinei priežiūrai.

2.1. Aktualumas pinigų politikai

- 2.1.1. Klimato kaita ir perėjimas prie tvaresnės ekonomikos turi įtakos kainų stabilumo, pagrindinio ECBS tikslo, perspektyvoms, nes daro poveikį tokiems makroekonominiams rodikliams kaip infliacija, gamybos apimtis, užimtumas, palūkanų normos, investicijos ir našumas, taip pat finansiniam stabilumui ir pinigų politikos poveikio perdavimui⁽¹¹⁾. Su klimato kaita susijusi fizinė ir pereinamojo laikotarpio rizika, be kita ko, gali turėti įtakos įmonių vertinimams ir kreditingumui, o šie gali sukelti grandininį poveikį kredito įstaigoms ir finansų sistemai⁽¹²⁾. Nors bankams ir finansiniam stabilumui kylančios su klimatu susijusios rizikos dydžio vertinimo metodikos dar rengiamos, turimi įverčiai leidžia manyti, kad šios rizikos poveikis greičiausiai bus reikšmingas⁽¹³⁾. Tai, savo ruožtu, gali paveikti pinigų politikos poveikio perdavimą, pavyzdžiui, dėl turto neišnaudojimo ir staiga susijusios finansinės rizikos perkainojimo. Be to, kalbant apie bankų sektorių, gali sumažėti įkaito vertė ir atsirasti kredito nuostolių, o tai gali pakenkti kredito įstaigų ir kitų finansų tarpininkų kapitalo ir likvidumo pozicijai ir taip susilpninti jų galimybes nukreipti lėšas į realiąją ekonomiką. Todėl Centrinų bankų ir finansų sistemos žalinimo priežiūros institucijų tinklas (angl. *Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System*, NGFS) rekomenduoja centriniais bankams atsižvelgti į galimą klimato kaitos poveikį ekonomikai. NGFS teigia, kad šis poveikis gali būti aktualus pinigų politikai, net jei pasireikštų įprastam pinigų politikos vidutinės trukmės laikotarpiui jau pasibaigus⁽¹⁴⁾.

- 2.1.2. Be to, siekdama savo tikslo palaikyti kainų stabilumą ir vykdydama savo uždavinį nustatyti ir įgyvendinti Sąjungos pinigų politiką, Eurosistema privalo laikytis Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto (toliau – ECBS statutas) 18 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje nustatyto reikalavimo lėšas skolinti jas užtikrinus pakankamu įkaitu. Panašūs rizikos valdymo reikalavimai taikomi vienakrypčiams reikalavimų ir antrinę rinką turinčių priemonių pirkimams, vykdomiems pagal ECBS statuto 18 straipsnio 1 dalies pirmą įtrauką. Todėl vykdydama savo pinigų politikos operacijas Eurosistema turėtų stengtis vengti nuostolių ir užtikrinti tinkamą savo

⁽⁹⁾ Žr. ECB Pirmininkės Christine Lagarde kalbą „Towards a green capital markets union for Europe“, skaitytą Komisijos aukšto lygio konferencijoje dėl pasiūlytos Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvos, vykusioje Frankfurte prie Maino 2021 m. gegužės 6 d., paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽¹⁰⁾ Žr. 2021 m. kovo 19 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2021/12 dėl *Magyar Nemzeti Bank* įgaliojimų ir užduočių, susijusių su aplinkos tvarumu, 2.4 dalį ir 2021 m. rugsėjo 7 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2021/27 dėl pasiūlymo dėl direktyvos, kuria dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo iš dalies keičiamos direktyvos 2013/34/ES, 2004/109/EB, 2006/43/EB ir Reglamentas (ES) Nr. 537/2014 (OL C 446, 2021 11 3, p. 2) 2 dalį. Visos ECB nuomonės skelbiamos interneto svetainėje „EUR-Lex“.

⁽¹¹⁾ Žr. 2021 m. liepos 8 d. pranešimą spaudai „ECB pristato veiksmų planą, pagal kurį klimato kaitos klausimas bus įtraukiamas į pinigų politikos strategiją“, paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽¹²⁾ Žr. 2021 m. gegužės mėn. ECB finansinio stabilumo apžvalgos specialųjį straipsnį „Climate-related risks to financial stability“, paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽¹³⁾ Žr. Nuomonės CON/2021/12 2.4 dalį; 2021 m. birželio 11 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2021/22 dėl reglamento dėl kredito įstaigų paskolų forintais terminų nesutapimo 2.2 dalį ir Isabel Schnabel, „Never waste a crisis: COVID-19, climate change and monetary policy“, virtuali apskritojo stalo diskusija „Sustainable Crisis Responses in Europe“, INSPIRE mokslinių tyrimų tinklas, 2020 m. liepos 17 d.; paskelbta ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽¹⁴⁾ Žr. Nuomonės CON/2021/12 2.4 dalį ir 2020 m. birželio mėn. leidinio „Climate change and monetary policy: initial takeaways“, p. 3; leidinys paskelbtas Centrinų bankų ir finansų sistemos ekologiškumo didinimo priežiūros institucijų tinklo interneto svetainėje www.ngfs.net

balanso apsaugą nuo rizikos, be kita ko, naudodama savo rizikos kontrolės sistemą. Atitinkamai Eurosistema turi nustatyti, stebėti ir mažinti riziką, įskaitant su klimatu susijusią finansinę riziką, kylančią iš įkaito, kurį ji priima vykdydama savo kredito operacijas likvidumui suteikti, ir turto, kurį įsigyja pagal vienakrypčius sandorius, portfelių. Ši rizika gali paveikti turto, kurį centriniai bankai priima kaip įkaitą arba laiko savo vienakrypčių sandorių portfeliuose pinigų politikos tikslais, vertę. Be to, būtinybė valdyti tokią riziką aktuali ir su pinigų politika nesusijusiam Eurosistemos portfeliui.

2.1.3. Be to, pagal SESV 127 straipsnio 1 dalį ir 282 straipsnio 2 dalį, kaip nurodyta ir ECBS statuto 2 straipsnyje, Eurosistema, nepažeisdama kainų stabilumo tikslo, remia Sąjungos bendrąsias ekonominės politikos kryptis, kad padėtų siekti Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje nustatytą Sąjungos tikslų. Vieni iš šių tikslų yra aukšto lygio aplinkos apsauga ir aplinkos kokybės gerinimas. Europos klimato teisės akte nustatytas privalomas tikslas iki 2050 m. Sąjungoje užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, kad būtų pasiektas Paryžiaus susitarime nustatytas ilgalaikis temperatūros tikslas. Kadangi Europos klimato teisės aktas turi įtakos kiekvienam galimam Sąjungos ekonominės politikos aspektui, jis yra Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos kryptį, kurias ECB privalo remti, dalis.

2.1.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir į tai, kas nustatyta per Valdančiosios tarybos pinigų politikos strategijos peržiūrą bei kartu parengtame klimato srities veiksmų plane, paskelbtame 2021 m. liepos 8 d. ⁽¹⁵⁾, ECB, tikslindamas savo pinigų politikos priemones, pasirenks Sąjungos bendrosios ekonominės politikos kryptims remti tinkamiausią jų derinį, jei kainų stabilumui bus vienodai palankūs ir jam nekenks du priemonių rinkinio deriniai.

2.1.5. Šiuo atžvilgiu tikėtina, kad, nustačius reguliavimo standartus, kuriais būtų užtikrinami skaidrūs ir kokybiški ASV reitingai, būtų sparčiau gerinama atskleidžiamos informacijos apie aplinką ir duomenų platesniąja prasme kokybę. Šie pokyčiai, savo ruožtu, sustiprintų Eurosistemos galimybes atsižvelgti į klimato kaitos aspektus nustatant ir įgyvendinant pinigų politiką.

2.2. Pasiūlyto reglamento taikymas centriniams bankams

2.2.1. Pasiūlyto reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad Europos ar nacionalinių institucijų ir centrinių bankų parengtiems ASV reitingams taisyklės dėl ASV reitingų teikėjų neturėtų būti taikomos. Materialinėje normoje, kuria nustatoma išimtis, nurodyta, kad pasiūlytas reglamentas netaikomas centrinių bankų parengtiems ASV reitingams, kurie atitinka visas šias sąlygas: a) nėra apmokėti reitinguojamo subjekto, b) nėra skelbiami viešai, c) teikiami laikantis reitingavimo tinkamumą, sąžiningumą ir nepriklausomumą užtikrinančių principų, standartų ir procedūrų, kaip numatyta pasiūlytame reglamente, ir d) nėra susiję su valstybių narių atitinkamų centrinių bankų išleistomis finansinėmis priemonėmis ⁽¹⁶⁾.

2.2.2. ECB palankiai vertina tai, kad įtraukta išimtis, pagal kurią centriniai bankai nepatenka į pasiūlyto reglamento taikymo sritį, nes tai gali padėti Eurosistemos veiksams, kuriais siekiama integruoti klimato kaitos aspektus į Eurosistemos vykdomą pinigų politiką, o ypač į jos kredito operacijas, skirtų likvidumui suteikti, įkaito sistemą ⁽¹⁷⁾. Tai ypač aktualu dabartiniu etapu, kai komercinių ASV reitingų teikėjų parengtų ASV reitingų prieinamumas,

⁽¹⁵⁾ Paskelbta ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽¹⁶⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 2 straipsnio 2 dalies i punktą.

⁽¹⁷⁾ Žr. 2022 m. liepos 4 d. pranešimą spaudai „ECB tęsia klimato kaitos klausimų integravimą į savo pinigų politikos operacijas“, paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

skaidrumas ir kokybė dar nėra pakankami, kad juos galėtų naudoti centriniai bankai. Todėl, bent laikinai, centriniais bankams būtina galimybė rengti ir taikyti savas kai kurių ASV veiksnių aspektų, ypač klimato aspektų, vertinimo metodikas, kurios būtų pritaikytos Eurosistemos poreikiams, susijusiems su jos siekiamais pinigų politikos tikslais, ir atitiktų šiuos poreikius.

2.2.3. Tokios metodikos gali būti aktualios Eurosistemos kredito operacijoms, skirtoms likvidumui suteikti. Kaip pažymėta pirmiau, šios operacijos yra Eurosistemos pinigų politikos sistemos sudedamoji dalis ir, remiantis ECBS statuto 18 straipsnio 1 dalimi, turi būti apsaugotos „pakankamu įkeitimu“, kad Eurosistema būtų apsaugota nuo finansinių nuostolių, susijusių su kitos sandorio šalies rizika ⁽¹⁸⁾. Be to, pagal ECBS statuto 18 straipsnio 2 dalį, ECB privalo nustatyti bendrus savo ar nacionalinių centrinių bankų atliekamų atviros rinkos ir kredito operacijų principus, įskaitant sąlygų, kuriomis jie yra pasirenę sudaryti tokius sandorius, paskelbimą. Prie šių sąlygų priskiriamos viešos taisyklės dėl tam tikrų rizikos kontrolės priemonių, taikomų reikalavimus atitinkančiam turtui, kuris yra naudojamas kaip įkaitas ⁽¹⁹⁾. Lygiai taip pat visas antrinę rinką turintis reikalavimus atitinkantis turtas yra įtraukiamas į Eurosistemos reikalavimus atitinkančio turto duomenų bazę, kuri yra skelbiama ECB interneto svetainėje ir kurią ECB kasdien atnaujina, siekdamas skaidriai informuoti savo pinigų politikos kitas sandorio šalis ir užtikrinti efektyvų sistemos veikimą.

2.2.4. Remdamasis ECB pinigų politikos strategijos peržiūra ir kartu parengtu klimato srities veiksmų planu, paskelbtu 2021 m. liepos 8 d. ⁽²⁰⁾, ECB paskelbė keletą priemonių, kuriomis vykdant kredito operacijas, skirtas likvidumui suteikti, jo įkaitų sistemoje būtų atsižvelgiama į su klimatu susijusius aspektus. Vienos iš šių priemonių – tam tikro dideliu anglies dioksido išmetimo rodikliu pasižyminčių subjektų išleisto turto, kurį atskiros sandorio šalys gali naudoti kaip įkaitą, naudojimo kaip įkaito apribojimų įvedimas ir įkaito tinkamumo susiejimas su įkaitu naudojamo turto emitentų atitiktimi Sąjungos teisės aktų nuostatoms dėl tvaraus finansavimo ⁽²¹⁾.

2.2.5 Šių priemonių bus imtasi siekiant pagrindinio Eurosistemos tikslo palaikyti kainų stabilumą ir remti Sąjungos bendrąsias ekonominės politikos kryptis nepažeidžiant kainų stabilumo tikslo. ECB supranta, kad pasiūlytu reglamentu yra siekiama nustatyti reikalavimus komercinę veiklą vykdančioms ASV reitingų teikėjams ir kad jo neketinama taikyti Eurosistemos centrinių bankų pinigų politikos įgyvendinimo priemonėms. Tai patvirtina pasiūlyto reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje nurodyta plati centriniais bankams taikoma išimtis ir tai, kad pasiūlytame reglamente ASV reitingų teikėjai apibrėžiami kaip juridiniai asmenys, kurių veikla apima profesionalų ASV reitingų arba balų teikimą ir platinimą, t. y. kurie vykdo komercinę veiklą ⁽²²⁾. Tačiau, Eurosistemai atskleidus rezultatus, gautus taikant jos metodiką, pagal kurią siekiama nustatyti, kuriems emitentams ar turtui įsigalioja tokios priemonės, kyla rizikos, kad ši atskleista informacija gali būti suprantama kaip patenkanti į plačią pasiūlytame reglamente pateiktą „ASV reitingų“ apibrėžtį ⁽²³⁾. Šiomis aplinkybėmis ECB pažymi, kad pagal dabartinę formuluotę išimties centrinių bankų parengtiems ASV reitingams taikymo sritis atrodo nespacialiai nepagrįstai siaura ir prieštarauja Sutartyse numatytų Eurosistemos įgaliojimų įgyvendinimui.

⁽¹⁸⁾ Žr. 2014 m. gruodžio 19 d. Europos Centrinio Banko gairių (ES) 2015/510 dėl Eurosistemos pinigų politikos sistemos įgyvendinimo (ECB/2014/60) (OL L 91, 2015 4 2, p. 3) 18 konstatuojamąją dalį.

⁽¹⁹⁾ Žr. visų pirma Gaires (ES) 2015/510 (ECB/2014/60) ir 2015 m. lapkričio 18 d. Europos Centrinio Banko gaires (ES) 2016/65 dėl Eurosistemos pinigų politikos sistemą įgyvendinant taikomų įvertinimų mažesne nei rinkos verte (ECB/2015/35) (OL L 14, 2016 1 21, p. 30).

⁽²⁰⁾ Paskelbta ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽²¹⁾ Žr. 2022 m. liepos 4 d. pranešimą spaudai „ECB tęsia klimato kaitos klausimų integravimą į savo pinigų politikos operacijas“, paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽²²⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 3 straipsnio 4 punktą.

⁽²³⁾ Pasiūlyto reglamento 3 straipsnio 1 punkte „ASV reitingas“ apibrėžiamas kaip „nuomonė, balas ar abiejų derinys, kuriuo vertinamas subjektas, finansų priemonė, finansinis produktas arba įmonės ASV profilis ar savybės, arba ASV rizikos pozicija, arba poveikis žmonėms, visuomenei ir aplinkai, kuris grindžiamas nustatyta metodika bei nustatyta reitingo kategorijų vertinimo skale ir kuris pateikiamas trečiosioms šalims nepriklausomai nuo to, ar toks ASV reitingas yra vienareikšmiškai įvardytas kaip reitingas, ar kaip ASV balas“.

2.2.6. Pirma, išimties sąlyga, pagal kurią reikalaujama, kad centrinių bankų „ASV reitingai“ nebūtų „viešai skelbiami“⁽²⁴⁾, Eurosistemai, atrodo, trukdytų per savo viešą reikalavimus atitinkančio turto duomenų bazę pagal ECBS statuto 18 straipsnio 2 dalį pranešti savo pinigų politikos kitoms sandorio šalims apie tai, kokiomis sąlygomis ji yra pasirengusi vykdyti kredito operacijas, skirtas likvidumui suteikti. Galiausiai tai taip pat trukdo Eurosistemai vykdyti pinigų politikos operacijas skaidriai ir veiksmingai.

2.2.7. Antra, ECB pažymi, kad Eurosistemos su klimatu susijusios priemonės galėtų būti ir būtų sudarytos ir taikomos laikantis esminių reitingavimo tinkamumą, sąžiningumą ir nepriklausomumą užtikrinančių principų, standartų ir procedūrų⁽²⁵⁾ tikslų, kaip numatyta pasiūlytame reglamente⁽²⁶⁾. Tačiau ECB pažymi, kad keletas pasiūlyto reglamento nuostatų yra aktualios ir tinkamos tik komercinę veiklą vykdančioms ASV reitingų teikėjams⁽²⁷⁾. Todėl pasiūlytame reglamente nustatyta išimties sąlyga, pagal kurią reikalaujama, kad centrinių bankų „ASV reitingai“ būtų „teikiami laikantis reitingavimo tinkamumą, sąžiningumą ir nepriklausomumą užtikrinančių principų, standartų ir procedūrų“⁽²⁸⁾, nėra tinkama ar aktuali centriniams bankams, vykdančioms jiems teisės aktais nustatytas užduotis.

2.2.8. Jeigu Eurosistema dėl pirmiau nurodytų priežasčių negalės pasinaudoti išimtimi, tai galėtų reikšti, kad kai kuriems Eurosistemos pinigų politikos nustatymo ir įgyvendinimo aspektams, visų pirma, tai Eurosistemos įkaitų sistemos daliai, kuria siekiama spręsti su klimatu susijusius klausimus, gali būti taikoma ESMA leidimų suteikimo ir priežiūros tvarka. Atsižvelgiant į tai, kad Eurosistemos įkaitu užtikrintas skolinimas ir vienakrypčiai pirkimai yra pagrindinės pinigų politikos įgyvendinimo priemonės, tokia pasekmė būtų nesuderinama su centrinio banko nepriklausomumo principu pagal SESV 130 straipsnį ir ECBS statuto 7 straipsnį arba su Eurosistemos kompetencija vykdyti Sąjungos pinigų politiką⁽²⁹⁾.

2.2.9. Be to, ECB pažymi, kad tokia pasekmė nepadėtų siekti pasiūlyto reglamento tikslų didinti vartotojų ir investuotojų apsaugą bei užkirsti kelią ekologiniam manipuliavimui ir kitokio pobūdžio klaidingai informacijai. Kitaip nei komercinę veiklą vykdančių ASV reitingų teikėjų parengti ASV reitingai, Eurosistemos priemonės sukurtos taip, kad padėtų siekti Sutartyje įtvirtintų tikslų – užtikrinti kainų stabilumą vykdančią pinigų politiką ir teikiant pakankamu įkaitu užtikrintas paskolas, taip apsaugant Eurosistemos balansą ir remiant Sąjungos bendrąsias ekonominės politikos kryptis. ECB mano, kad dėl šio esminio skirtumo tarp centrinių bankų atliekamo klimato srities veiklos rezultatų vertinimo ir komercinę veiklą vykdančių ASV reitingų teikėjų parengtų ASV reitingų išimtis pagal pasiūlytą reglamentą ECBS centriniams bankams turėtų būti taikoma panašiai kaip visų kitų Sąjungos ar valstybių narių valdžios institucijų parengtiems ASV reitingams⁽³⁰⁾, kaip jau paminėta pasiūlyto reglamento 15 konstatuo-

⁽²⁴⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 2 straipsnio 2 dalies i punkto b papunktį.

⁽²⁵⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 2 straipsnio 2 dalies i punkto c papunktį.

⁽²⁶⁾ Žr., pavyzdžiui, SESV 130 straipsnį ir ECBS statuto 7 straipsnį („Nepriklausomumas“), 36 straipsnį („Personalias“) ir 37 straipsnį („Profesinė paslaptis“). Taip pat žr. 2021 m. lapkričio 2 d. Europos Centrinio Banko gaires (ES) 2021/2253, kuriomis nustatomi Eurosistemos etikos kodekso principai (ECB/2021/49) (OL L 454, 2021 12 17, p. 7), ir ECB etikos kodeksą (OL C 204, 2015 6 20, p. 3), ypač ECB personalo taisyklių 0 dalį „Etikos kodeksas“ (OL C 375, 2020 11 6, p. 25).

⁽²⁷⁾ Žr., pavyzdžiui, šias pasiūlyto reglamento nuostatas: 15 straipsnį, pagal kurį ASV teikėjams draudžiama vykdyti kitą veiklą (pavyzdžiui, vykdyti investuotojų ar įmonių konsultavimo veiklą, teikti ir parduoti kredito reitingus, vykdyti investicinę veiklą, vykdyti audito veiklą); 23 straipsnio 3 dalį dėl ESMA vykdomos ASV reitingų teikėjo interesų konfliktų rizikos, kylančios dėl ASV reitingų teikėjo nuosavybės struktūros, kontroliuojamos dalies ar veiklos, priežiūros ir 25 straipsnio nuostatas dėl ASV reitingų teikėjų savo klientams taikomų mokesčių.

⁽²⁸⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 2 straipsnio 2 dalies i punkto c papunktį.

⁽²⁹⁾ Žr. SESV 127 straipsnio 1, 2 dalis ir 282 straipsnį.

⁽³⁰⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 2 straipsnio 2 dalies g punktą.

jamojoje dalyje. Ypač pažymėtina, kad lyg ir nėra jokios priežasties centrinių bankų parengtus „ASV reitingus“ vertinti kaip nors kitaip negu Sąjungos ar valstybių narių valdžios institucijų parengtus ASV reitingus arba ECBS nariams taikyti mažiau palankias sąlygas negu Sąjungoje reguliuojamoms finansų įmonėms, naudojančioms ASV reitingus vidaus tikslais ⁽³¹⁾, – ir vienoms, ir kitoms išimtis pagal pasiūlytą reglamentą taikoma visapusiškai ir besąlygiškai. ECB rekomenduoja atitinkamai iš dalies pakeisti pasiūlytą reglamentą.

2.3. Aktualumas finansiniam stabilumui

2.3.1. ECB pritaria pasiūlyto reglamento tikslui didinti ASV reitingų patikimumą ir palyginamumą. Dėl toliau nurodytų priežasčių ASV reitingų patikimumo ir palyginamumo stiprinimas bus itin svarbus siekiant palengvinti veiksmingą rinkos kainodarą pagal atviros rinkos ekonomikos principą, taip užtikrinant finansinį stabilumą. Tai taip pat padės stiprinti ECB pajėgumus stebėti klimato kaitos poveikį finansiniam stabilumui ir jį šalinti.

2.3.2. Pirma, galimybės palyginti vis didesnio skaičiaus reitingų teikėjų teikiamus ASV reitingus dabar yra ribotos. Tai lemia keletas veiksnių, įskaitant metodinius skirtumus, kurių atsiranda tvaraus finansavimo priemonių rinkai sparčiai augant. ASV reitingai gali daryti reikšmingą poveikį turto portfeliams ir turto grąžai, nes gali tiesiogiai paveikti investuotojų sprendimus. Dabartinis skaidrumo trūkumas neleidžia finansų rinkų dalyviams ASV duomenų palyginti ir trukdo juos nuosekliai naudoti. Tai savo ruožtu mažina galimybes ASV reitingais siūsti investuotojams veiksmingus signalus, kad jie galėtų veiksmingai paskirstyti kapitalą, o veiksmingas kapitalo paskirstymas yra itin svarbus tam, kad kapitalo rinkos galėtų prisidėti prie žaliosios pertvarkos finansavimo. Atsižvelgdamas į tai, ECB palankiai vertina pasiūlytame reglamente nustatytą reikalavimą, kad ASV reitingų teikėjai išsamiau paaiškintų savo teikiamų ASV reitingų rengimo metodiką. Tačiau ECB pripažįsta, kad net ir pradėjus taikyti pasiūlytą reglamentą, skirtingų metodologinių principų bus ir toliau, tebebus nevienodai skiriami ir ASV reitingų balai. Tai lems tiek skirtinga įvairių teikėjų metodika, tiek iš dalies ir tai, kad įvairūs aplinkos, socialiniai ir valdymo komponentai bus ir toliau agreguojami labai skirtingai. Todėl ECB rekomenduoja stebėti, kaip palyginimo galimybės gerėja. Jeigu paaiškėtų, kad pažanga nepakankama, gali būti svarstoma galimybė imtis papildomų teisėkūros veiksmų.

2.3.3. Antra, ekologinio manipuliavimo ASV reitingais rizika gali sumažinti vartotojų pasitikėjimą tvaraus finansavimo produktais ir visame sektoriuje sukelti netenkamų pinigų srautus, sumažinti investicijas į tvarumą ir vėlinti pertvarkos veiksmus, o tai gali prisidėti prie nuolatinio su klimatu susijusios rizikos didėjimo visoje sistemoje.

2.3.4. ECB taip pat palankiai vertina pasiūlytame reglamente nustatytą reikalavimą, kad ASV reitingų teikėjai išsamiau paaiškintų savo teikiamų ASV reitingų paskirtį ir tikslus ⁽³²⁾. Dabar rinkoje laikomasi skirtingų požiūrių į ASV reitingų tikslus ir reikšmingumą. Vienais ASV reitingais siekiama kiekybiškai įvertinti subjekto faktinius ASV rezultatus (t. y. poveikio reikšmingumą), taip siekiant surinkti informacijos įvairaus pobūdžio į tvarumą orientuotoms investavimo strategijoms. Tačiau daugelio kitų ASV reitingų tikslas yra įvertinti galimą ASV veiksnių poveikį investicijų rizikai ir grąžai, jo tiesiogiai nesiejant su faktiniu atitinkamos realios veiklos tvarumu (t. y. finansinį reikšmingumą). ECB mano, kad tokių skirtingų požiūrių laikymasis, jais tuo pačiu metu grindžiant įvairias investavimo strategijas, didina painiavą dėl ASV reitingų paskirties, koku mastu jais vertinami faktiniai tvarumo rezultatai ir, galiausiai, dėl jų gebėjimo daryti poveikį faktiniams tvarumo rezultatams realiojoje ekonomikoje. Tai gali būti ekologinio manipuliavimo šaltinis ta apimtimi, kuria ASV reitingai gali neatitikti visuomenės lūkesčių dėl finansuotų investicijų realaus poveikio tvarumui. Be to, neigiamas poveikis finansiniam stabilumui gali būti

⁽³¹⁾ Pasiūlyto reglamento 2 straipsnio 2 dalies b punkte numatyta, kad išimtis taikoma „Sąjungoje veiklą vykdančių reguliuojamų finansų įmonių parengtiems ASV reitingams, kurie naudojami vidaus tikslais arba teikiant vidaus finansines paslaugas ir produktus“.

⁽³²⁾ Žr. pasiūlyto reglamento 11 konstatuojamąją dalį ir 21 straipsnį. Ypač pažymėtina, kad pagal III priedo 1 dalies d punktą reikalaujama, kad ASV reitingų teikėjai atskleistų visuomenei informaciją apie reitingų tikslą, aiškiai nurodydami, ar reitingu vertinama rizika, poveikis ar kokie nors kiti aspektai.

daromas ir tada, jeigu ASV reitingai bus netinkamai naudojami kaip tiesioginiai finansinio kreditingumo matai. Atsižvelgdamas į tai, ECB rekomenduoja pasiūlytame reglamente numatyti įpareigoti ASV reitingų teikėjus aiškiai informuoti, pavyzdžiui, pateikiant aiškų įspėjimą, kad ASV reitingai, net ir tie, kurie daugiausia yra skirti naudoti kaip rizikos matai, nėra tiesioginiai kredito rizikos matai. Tai padėtų lengviau atskirti ASV reitingus nuo rinkoje įsitvirtinusių kredito reitingų ir taip išvengti bet kokios su jų paskirtimi susijusios painiavos.

2.3.5. Galiausiai ECB rekomenduoja – nors ši rekomendacija yra platesnė už pasiūlyto reglamento taikymo sritį – imtis papildomų ir konkretesnių priemonių, kurios taip pat yra reikalingos siekiant užtikrinti, kad kredito reitingų agentūros, bendriau vertindamos ASV aspektus, savo metodikose sistemškai ir tinkamai atsižvelgtų į klimato kaitos riziką, o kredito reitinguose atskleistų klimato kaitos rizikos svarbą ir reikšmingumą. Kredito reitingų agentūros turėtų aiškiai nurodyti, ar ir kaip tokiais reitingais suteikiama informacija rėmėsi vertindamos atitinkamo subjekto kreditingumą, taip siekiant užtikrinti, kad tie reitingai rinkoje būtų naudojami tinkamai ir kad įvairių teikėjų teikiamus reitingus būtų galima palyginti.

2.4. Aktualumas prudencei kredito įstaigų priežiūrai

2.4.1. Iš ECB tiesiogiai prižiūrimų svarbių įstaigų tikimasi, kad jos apdairiai valdys ir atskleis su klimatu susijusias ir aplinkos riziką⁽³³⁾. Ypač tikimasi, kad jos, rengdamos ir įgyvendinamos savo veiklos strategiją bei diegdamos vidaus valdymo ir rizikos valdymo sistemas, atsižvelgs į su klimatu susijusią ir aplinkos riziką kaip į esamų kategorijų riziką didinančią veiksni. Šiuo atžvilgiu ECB pažymi, kad kai kurios kredito įstaigos, be kita ko, naudoja išorės ASV reitingus su klimatu susijusios rizikos stebėsenai vykdyti⁽³⁴⁾.

2.4.2. ECB mano, kad išsamių informacijos apie ASV ypatumus, jų metodiką ir jų duomenų šaltinius atskleidimo standartų nustatymas pasiūlytame reglamente yra itin svarbus tam, kad per kredito įstaigų vykdomus stebėsenos procesus ASV reitingais būtų lengviau naudotis kaip duomenų šaltiniais. Kredito įstaigos, kaip potencialios ASV reitingų naudotojos, turi turėti galimybę įvertinti ASV reitingo tikslą, tiksliai su aplinkos, socialiniais ir valdymo veiksniais susijusias sritis, kurias apima ASV reitingas, ir atitinkamą atskirų veiksmų indėlį į agreguotus reitingus. Tai yra būtina siekiant sumažinti riziką, kurios gali kilti, kai kredito įstaigos remiasi agreguotais ASV reitingais ir kai, pavyzdžiui, reitinguojamo subjekto socialinių ir valdymo veiksmų požiūriu geri rezultatai gali užmaskuoti aplinkos požiūriu prastus veiklos rezultatus. Skaidrumas yra itin svarbus siekiant užtikrinti, kad kredito įstaigos ASV reitingus taikytų ne mechaniškai, vietoj kredito rizikos reitingų, bet veikiau sugebėtų iš tokių reitingų išgauti savo pačių rizikos vertinimui aktualią informaciją.

Kai ECB rekomenduoja iš dalies keisti pasiūlytą reglamentą, konkretūs redagavimo pasiūlymai kartu su aiškinamuoju tekstu pateikiami techniniame darbo dokumente. Techninis darbo dokumentas anglų kalba paskelbtas interneto svetainėje „EUR-Lex“.

Priimta Frankfurte prie Maino 2023 m. spalio 4 d.

ECB Pirmininkė
Christine LAGARDE

⁽³³⁾ Žr. ECB Bankų priežiūros tarnybos 2020 m. lapkričio mėn. Vadovą dėl klimato ir aplinkos rizikos, paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu

⁽³⁴⁾ Žr. ECB Bankų priežiūros tarnybos 2022 m. lapkričio mėn. teminę apžvalgą „Žodžiai tampa darbais: bankų pasiruošimas valdyti klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo keliamą riziką“, paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu